

Заняття 1.

Поняття, предмет, методи, завдання, система та наука кримінального права України

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Вивчення курсу Загальної частини кримінального права потрібно розпочати із з'ясування його поняття, предмета, завдань і основних принципів кримінального права як галузі права (фактично галузі законодавства). Визначаючи поняття кримінального права, необхідно зупинитися на його семантиці та походженні, прослідкувати історичний зріз цієї проблеми.

Слід пам'ятати, що кримінальне право має свої, властиві лише цій галузі права, завдання та свій особливий предмет та методи регулювання, який складають кримінально-правові відносини, тобто суспільні відносини, які виникають між державою, в особі її відповідних органів, і особою, яка вчинила злочин.

Питання для вивчення та обговорення

1. Поняття кримінального права України.
2. Предмет кримінального права України.
3. Методи кримінального права України.
4. Система кримінального права України.
5. Завдання та функції кримінального права України.
6. Принципи кримінального права
7. Місце кримінального права в системі юридичних наук
8. Кримінальне право як наука та навчальна дисципліна.

Теми рефератів

«Співвідношення кримінального права, релігійних норм та звичаєвого права», «Методи науки кримінального права», «Система кримінального права та система кримінального законодавства», «Становлення кримінального права в Україні», «Виникнення та розвиток кримінального права»

Додаткові завдання

1. Знайдіть декілька норм Конституції, що стосуються кримінального права.
2. Проаналізуйте догматичний метод науки кримінального права.
3. Віднайдіть приклади реалізації дозвільного методу в КК України.

Перелік додаткової літератури

1. Баулін Ю.В. Кримінально-правове регулювання: основні проблеми. Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 18–19 жовт. 2018 р.). Харків : Право, 2018. С. 23–28.
2. Гуторова Н.О. Регулювання кримінально-правових відносин: поняття, мета, способи та їх ефективність. Кримінально-правове регулювання та забезпечення його ефективності : матер. міжнар. наук.-практ. конф. (Харків, 18–19 жовт. 2018 р.). Харків, 2018. С. 106–110.
3. Бабаніна В. В. Предмет кримінально - правового регулювання як концептуальна основа механізму створення та реалізації кримінального законодавства. Право і суспільство. 2019. № 4. С. 249-254.
4. Демчук П. В. Методологічні засади дослідження принципу законності в кримінальному праві. Питання боротьби зі злочинністю. 2021. Вип. 41. С. 127-137.
5. Зінченко І. О. Уточнення змісту завдань Кримінального кодексу України як важлива складова реформи кримінального права. Економічна теорія та право. 2020. № 2. С. 145-160.
6. Олійник О. С. Характеристика інституційних принципів кримінального права України. Питання боротьби зі злочинністю. 2019. Вип. 38. С. 156-169.
7. Лихова С. Я. Роль принципів кримінального права в кримінально-правовій доктрині. Юридичний вісник. Повітряне і космічне право. 2021. № 2. С. 208-209.
8. Олійник О. С. Принципи кримінального права у світлі практики ЄСПЛ . Право і суспільство. 2019. № 4. С. 254-260.

Заняття 2.

Кримінальний закон (закон про кримінальну відповідальність)

Семинарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Важливим питанням цієї теми є питання про поняття та значення закону про кримінальну відповідальність. Особливу увагу потрібно звернути на аналіз ознак і значення закону про кримінальну відповідальність, зупинитися на джерелах кримінального законодавства.

Необхідно з'ясувати сутність розподілу нормативного матеріалу на Загальну та Особливу частину, особливості нумерації в них, проаналізувати структуру статей Особливої частини КК, розкрити види кримінально-правових норм, види диспозицій та санкцій.

Кримінальний кодекс України передбачає просторово-особову та часову юрисдикцію закону про кримінальну відповідальність (ст. 4-8 КК).

Питання для вивчення

1. Джерела кримінального права.
2. Поняття та ознаки закону про кримінальну відповідальність.
3. Кримінально-правова норма і її структура.
4. Дія кримінального закону в часі.
5. Дія кримінального закону в просторі та по колу осіб:
6. Правові наслідки засудження особи за межами України.
7. Тлумачення кримінального закону.

Теми рефератів

«Міжнародні договори як частина кримінального законодавства України», «Особливості встановлення часу вчинення злочину в триваючих і продовжуваних злочинах», «Структура норм і статей Загальної та Особливої частини КК України», «Видача злочинця», «Політичний притулок»

Додаткові завдання

1. Знайдіть по декілька статей КК України, які містять просту, описову, бланкетну та відсылну диспозиції. 2. Знайдіть декілька статей КК України, які містять відносно визначену та альтернативну санкції. 3. Проведіть буквальне тлумачення ч.3 ст.4 КК України. 4. Протлумачте ч.1 ст.1 КК України.

Перелік додаткової літератури

1. Аналіз судової практики застосування зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі. Вісник Верховного Суду України. 2015. № 10. С. 21-30.
2. Борисов В. І. Закон про кримінальну відповідальність. Вісник Асоціації кримінального права України. 2015. Вип. 2. С. 343–345.
3. Воробей П. А. Принципи дії закону про кримінальну відповідальність. Науковий вісник Національної академії внутрішніх справ. 2018. № 1. С. 75-86.
4. Драгоненко А. О. Юридична природа рішень європейського суду з прав людини як джерела кримінального права. Наукові записки [Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені Володимира Винниченка]. Серія : Право. 2018. Вип. 5. С. 157-164.
5. Житний О. О. Деякі проблеми застосування законодавства України про кримінальну відповідальність згідно з універсальним принципом [Електронний ресурс] / О. О. Житний // Митна справа. - 2014. - № 1(2.1). - С. 122-129.
6. Карелова Г. А. Питання зворотної дії закону про кримінальну відповідальність у часі в рішеннях Європейського Суду з прав людини та конституційних судів окремих держав. Наше право. 2014. № 9. С. 58-65.
7. Кедик В. П. Зміст універсального принципу чинності закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Серія : Юриспруденція. 2022. Вип. 56. С. 66-69.
8. Кедик В. Поняття та види принципів чинності Закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Юридичний вісник. 2022. № 2. С. 76-84.
9. Ковальова Т. І. Екстериторіальна дія закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Юридична наука. 2017. № 7. С. 4-24.
10. Ковальова Т. І. Міжнародно-правова регламентація дії закону України про кримінальну відповідальність у просторі. Юридична наука. 2018. № 1. С. 60-76.
11. Ковальова Т. І. Поняття чинності закону про кримінальну відповідальність у просторі в українському законодавстві і праві . Юридична наука. 2016. № 7. С. 25-47.
12. Ковальова Т. І. Територіальна дія закону про кримінальну відповідальність у просторі. Юридична наука. 2017. № 5. С. 65-94.
13. Лосич С. В. Судовий прецедент як джерело кримінального права: національний та європейський виміри. Правовий часопис Донбасу. 2018. № 1. С. 140-145.

Заняття 3.

Закон про кримінальну відповідальність

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. У віддаленому селищі Верховинського району, 12 липня 2005 року Іванина після грози, коли у всьому селищі пропало освітлення, відрізав 150 м електропроводів від місцевої підстанції, внаслідок чого робота підстанції була припинена взагалі. Його було притягнуто до відповідальності за ст. 194-1 КК України. Проте Іванина заперечив можливість притягнення його до кримінальної відповідальності, оскільки він не знав про кримінальну караність своїх дій, яка була встановлена Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо відповідальності за порушення в галузі електроенергетики» від 31 травня 2005 року. Згодом було з'ясовано, що він дійсно дізнатися про цей закон не міг, оскільки офіційні видання, в яких був опублікований цей закон (Урядовий кур'єр 2005, №118 від 30.06.2005, Голос України 2005, №117 від 30.06.2005), через віддаленість і труднодоступність місцевості, а також погані погодні умови прийшли в селище із запізненням: 15 липня 2005 року. Іванина стверджував, що якби він знав про доповнення до КК, він не вчинив би своїх дій.

Чи можна притягати Іванину до кримінальної відповідальності?

Задача 2. Сеник за вироком військового трибуналу Полтавського округу від 6 травня 1978 р. був засуджений до 5 років позбавлення волі з позбавленням військового звання «лейтенант інтендантської служби», в даний час судимості не має. Після введення в дію Кримінального кодексу України він звертався в різні судові інстанції з проханням виключити з вироку суду додаткове покарання у виді позбавлення військового звання, посилаючись на те, що в новому КК санкція статті, аналогічної тій, по якій він був засуджений, такого додаткового покарання не передбачає, а тому, враховуючи зворотну силу кримінального закону, він просив повернути йому відповідне звання.

Чи слід задовільнити прохання Сеника?

Задача 3. Жирівська, громадянка Росії, у серпні 2003 року у м. Белгород (Росія) підшукала 2-х дівчат 19-річного віку, які знаходилися у тяжкому матеріальному становищі. Повідомивши, що вона має для них роботу в м. Харків відповідно продавцем в кіоску та офіціанткою, в першій декаді жовтня 2003 р. потягом № 66 Москва-Миколаїв, Жирівська разом з дівчатами прибула в м. Харків, де передала їх невстановленим слідством особам з метою надання ними послуг сексуального характеру.

Визначте місце вчинення злочину. За законом якої держави відповідатиме Жирівська?

Задача 4. Військовий аташе і водій посольства однієї з іноземних держав в Україні були затримані за нанесення легких тілесних ушкоджень адміністратору посольства під час спільного розпиття спиртних напоїв в одному з барів м. Києва.

Як повинне бути вирішене питання про притягнення до відповідальності цих осіб?

Задача 5. У літаку, що летів з Риму до Токіо, в той час, коли він знаходився над територією України, громадянин Грузії Лопадзе вчинив вбивство з ревнощів громадянина Італії Макаrellі.

За законами якої держави Лопадзе повинен нести відповідальність?

Задача 6. Громадянин Росії Березов, підсипавши у Москві в пляшку з вином миш'яку, відправив її поштою у «подарунок» на 50-річчя своєму партнеру громадянину України Сальникову, який проживав у м.Харків. Сальников, відправляючись у закордонну поїздку, взяв пляшку з собою. Він випив її, знаходячись на території Швейцарії, там же йому стало погано. Однак поїздку він продовжив і помер на території Бельгії.

Визначте місце вчинення злочину. Який принцип чинності закону в просторі і по колу осіб слід застосувати у даному випадку?

Задача 7. Гайдаш в січні 2019 року створив організовану злочинну групу з 5 чоловік, які мали навички гри в покер та досвід зайняття гральним бізнесом під виглядом організації проведення турнірів зі спортивного покеру. У подальшому він через довірених осіб у Громадській організації «Всеукраїнська федерація спортивного покеру» отримав дозволи на відкриття акредитованих клубів спортивного покеру. У подальшому в період часу з травня 2019 року по січень 2020 року в приміщеннях клубу спортивного покеру були організовані та проведені азартні ігри, під час яких учасникам надано платні послуги з організації та проведення карткової кеш-гри в покер, учасники купували за гроші гральні фішки, за допомогою яких робили ставки, в результаті гри вигравали або програвали гроші. 31 січня 2020 року працівниками поліції припинено незаконну діяльність зазначених гральних закладів. Гайдаша та інших співучасників у квітні 202 року було притягнуто до кримінальної відповідальності за ст. 203-2 КК України «Зайняття гральним бізнесом». Однак, Законом України № 768-IX від 14.07.2020 ця стаття була змінена і викладена в новій редакції.

Чи поширюються на Гайдаша положення про зворотню дію закону в часі? Свою відповідь аргументуйте правовими позиціями Верховного Суду України.

Задача 8. Під час розгляду в суді одного з кримінальних проваджень щодо кримінальних правопорушень в сфері статевої свободи та статевої недоторканості, прокурор зазначив, що положення статей 152 і 153 Кримінального кодексу України застосовано неправильно. Він вказав, що

диспозиціями зазначених норм в редакції Закону України № 2227-VIII від 06.12.2017 розширено межі злочинної поведінки в сексуальній сфері, криміналізовано певні дії сексуального характеру. Внесені зміни до ст. 152, ст. 153 КК не поліпшують становище винуватої особи, а фактично погіршують його, тому підсудному слід призначити покарання за попередньою редакцією КК, санкція якого є більш м'якою, натомість підстав для застосування зворотної дії кримінального закону в частині кваліфікації вчиненого прокурор не вбачає.

Чи правильно вважає прокурор? Свою відповідь аргументуйте правовими позиціями Верховного Суду України. Чим правова наступність відрізняється від зворотної дії закону в часі?

Заняття 4.

Закон про кримінальну відповідальність

Практичне заняття 2 (2 години)

Задача 1. Співробітники науково-дослідної установи м. Києва К. та П. їхали потягом Київ-Кишинів до Молдови на конференцію. На ґрунті неприязних наукових стосунків, що склалися між ними, на одній із станцій України, П. підсипав у склянку з кавою К. снодійного засобу, маючи на меті недопущення останнього до участі в конференції. Після прибуття потягу у Молдову, П. вийшов, в той час як його колега спав у купе. При цьому П. гадав, що К. зараз прокинеться. Однак, від прийнятої дози снодійного К. помер, що було виявлено провідником.

Визначте місце і час вчинення злочину. За законом якої країни повинен бути притягнутий до кримінальної відповідальності П.?

Задача 2. 22 серпня 2001 р. Герасименко, керуючи автомобілем у нетверезому стані, порушив правила безпеки дорожнього руху, внаслідок чого загинуло дві особи. Кримінальний кодекс України 1960 р. за даний злочин передбачав покарання у виді позбавлення волі на строк від трьох до п'ятнадцяти років з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк до п'яти років або без такого (ч. 3 ст. 215 КК 1960 р.). Відповідно до ч. 3 ст. 286 КК України 2001 р. вказане діяння карається позбавленням волі на строк від п'яти до десяти років з позбавленням права керувати транспортними засобами на строк до трьох років.

Чи має ч. 3 ст. 286 КК України 2001 р. зворотну дію у часі? Проаналізуйте зміст ч. 3 ст. 5 КК України 2001 р. і дайте відповідь на запитання. В яких рамках може бути призначено покарання Герасименку?

Задача 3. Перебуваючи на судні «Акула», яке йшло під прапором України, громадянин Еритреї на ґрунті релігійного конфлікту вбив двох з членів команди корабля, один з яких був громадянином України.

За законом якої країни повинен бути притягнутий до кримінальної відповідальності гр-н Еритреї, якщо корабель знаходився у відкритому морі?

Варіант 2: Як зміниться рішення, якщо судно знаходилося в порту Туреччини?

Варіант 3: Чи зміниться рішення, якщо вбивство станеться на військовому судні, яке йшло під прапором України і знаходилося на території Туреччини?

Задача 4. Громадянин України Нестеров, знаходячись у США, вчинив розбійний напад, за який був засуджений судом США до п'яти років позбавлення волі. Це покарання він повністю відбув і повернувся в Україну.

Чи може Нестеров бути повторно притягнутий до кримінальної

відповідальності в Україні за злочин, вчинений у США?

Варіант 2: Після повернення в Україну Нестеров вчинив крадіжку. Чи може крадіжка, вчинена в Україні, кваліфікуватися як повторна? Чи має юридичне значення в Україні вирок суду США?

Задача 5. Посол Японії, перебуваючи на території України, порушив правила дорожнього руху, в результаті чого сталася аварія і загинула людина (громадянин України).

За Законом якої держави буде нести кримінальну відповідальність посол Японії? Ознайомтеся з міжнародними угодами та законами України, які регулюють кримінальну відповідальність осіб з схожим статусом.

Задача 6. Громадянин Іраку вчинив терористичний акт в м. Нью-Йорк, внаслідок якого загинуло 12 осіб, з яких 3 - громадяни України.

Як необхідно вирішити питання про кримінальну відповідальність?

Чи буде гр-н Іраку підлягати кримінальній відповідальності за терористичний акт (ч. 3 ст. 258 КК України), у випадку, коли його було затримано на території України?

Задача 7. Іванов 20 серпня 2001 року вчинив хуліганство. Через тиждень працівниками міліції його було затримано. Слідчий кваліфікував дії Іванова як хуліганство (ст. 206 КК УРСР 1960 р.). На момент винесення вироку судом, вступив в силу новий Кримінальний Кодекс (2001 року). За новим КК такі дії передбачені ст. 296 КК України.

За яким законом буде притягатися до відповідальності Іванов?

Чи має зворотну силу закон про кримінальну відповідальність, якщо він однією нормою посилює кримінальну відповідальність за певний злочин, а іншою - пом'якшує за інший злочин?

Задача 8. Громадянин Вірменії, який перебував в Угорщині, вчинив вбивство з особливою жорстокістю громадянина України.

За кримінальним законом якої країни буде нести відповідальність громадянин Вірменії?

Варіант 2: Як буде вирішуватися питання про кримінальну відповідальність у випадку, якщо той же громадянин Вірменії при тих же обставинах вчинить крадіжку?

Заняття 5. Поняття кримінального правопорушення

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Визначення поняття кримінального правопорушення дається як у законодавстві (ст. 11 КК), так і в теорії кримінального права. Розкриття поняття кримінального правопорушення потрібно робити шляхом аналізу його: формального, матеріального та формально-матеріального визначення.

Важливе значення має характеристика ознак кримінального правопорушення: суспільної небезпеки, протиправності, винності, змісту та співвідношення між собою. Особливу увагу потрібно звернути на таку ознаку як караність, зважаючи на її відсутність у законодавчому визначенні.

При вивченні цієї теми потрібно також уважно проаналізувати положення норми, передбаченої ч. 2 ст. 11 КК України, без чого неможливе з'ясування такого поняття, як кримінальне правопорушення.

Необхідно також з'ясувати проблеми вдосконалення понять злочину і проступку в кримінальному праві, місця злочину в системі кримінальних правопорушень і критеріїв відмежування злочинів від інших правопорушень.

Класифікацію кримінальних правопорушень потрібно обґрунтувати, насамперед виходячи з її законодавчого визначення (ст. 12 КК) та її практичного значення.

Основну увагу потрібно приділити аналізу конкретних критеріїв класифікації та видів кримінальних правопорушень, які охоплюються цими критеріями.

Питання для вивчення

1. Поняття кримінального правопорушення: доктринальні підходи
2. Ознаки кримінального правопорушення
3. Кримінальне правопорушення в системі юридичних правопорушень
4. Нормативна класифікація кримінальних правопорушень.
5. Класифікація кримінальних правопорушень (поза законом про кримінальну відповідальність)
6. Малозначне діяння та його значення

Теми рефератів

«Поняття злочину в інших країнах», «Кримінальне правопорушення», «Історія становлення поняття злочину в Україні», «Характер і ступінь суспільної небезпеки»

Додаткові завдання

1. Проведіть буквальне тлумачення ч.1 ст. 11 КК України. 2. Встановіть відмінність подібних злочинів (проступків) та адміністративних правопорушень (наприклад, крадіжка та дрібна крадіжка, та ін.). 3. Складіть класифікацію кримінальних правопорушень за власним критерієм (критеріями). 4. Знайдіть в Особливій частині КК по декілька видів кримінальних правопорушень.

Перелік додаткової літератури

1. Бенківський В. О. До питання про злочин та його структуру / В.О.Бенківський // Держава і право / Інститут держави і права імені В. М. Корецького- го НАН України. - 2002. Вип. 15. - С.447-451.

Заняття 6. Поняття кримінального правопорушення

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Кінащук, підійшовши до автомата з газованою водою, встановленого в приміщенні заводу, та переконавшись, що поблизу нікого немає, узяв 200-грамовий стакан і поклав його в пакет. Вийшовши з будівлі, він пішов у сквер, де використав стакан для розпивання пляшки вина. Чи підлягає він кримінальній відповідальності за крадіжку? Як відмежувати малозначне діяння від адміністративного правопорушення?

Задача 2. Мартинюк зимової ночі перекинула сніг з прилеглих садових ділянок на свою дачну ділянку, щоб прикрити від морозів плодові дерева і чагарники. Сусіди, що приїхали на свої дачі через тиждень, виявили оголені ділянки і померзлі дерева та зажадали від Мартинюк «повернути» сніг та відшкодувати збитки. Остання категорично відмовилася виконувати цю вимогу.

Чи є в діях Мартинюк ознаки кримінального правопорушення, пов'язаного з умисним чи необережним знищенням або пошкодженням чужого майна?

Задача 3. 16 червня 2010 року, приблизно о 23-50 год., Заліщук зайшов на літній майданчик магазину ПП «Кусок», який розташований по вул. Ульянівській м.Теплогорська. Там за столиком сидів потерпілий Олевич зі своїми друзями, який святкував свій день народження. Заліщук підійшов до них. Біля столу стояло пластикове відро, в якому лежав конверт. Він узяв цей конверт, там були гроші в сумі 12 грн. Він дістав гроші і попросив Олевича позичити їх йому, але той відповів відмовою. Тоді він узяв ці гроші і пішов. Проаналізуйте положення ст.186 КК України. Чи є в діях Заліщука ознаки кримінального правопорушення? Якщо є, то чи можна застосувати ч.2 ст.11 КК України? Свою відповідь аргументуйте правовими позиціями Верховного Суду України.

Задача 4. Мешканки обласного центру Карачко і Латінкова виїхали в сільську місцевість, де, зустрівши місцеву дівчину, познайомилися з нею і попросили показати околиці. Дівчина привела їх в зону відпочинку. Скориставшись тим, що поблизу нікого не було, Карачко збила дівчину з ніг, а Латінкова обрізала у неї коси, після чого вони втекли. Встановлено, що Карачко і Латінкова з початку 2010 року вчинили більше 20 таких нападів з метою отримання волосся для подальшого продажу. Чи є в діях Карачко і Латінкової ознаки кримінального правопорушення? Якщо так, то підтвердіть ознаку «протиправність» конкретною кримінально-правовою нормою (нормами).

Задача 5. Засуджені М., О. та К. відбували покарання на дільниці соціальної реабілітації державної установи «Літинська виправна колонія (№ 123)». 07 вересня 2018 року приблизно о 02:00 вони, перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння, через незагратоване вікно залишили установу. Придбавши їжу та алкогольні напої і вживши їх у лісопосадці неподалік АЗК «ОККО» в с. Сосни Літинського району Вінницької області, вони вранці того ж дня повернулись до виправної колонії.

На підставі ст.393 КК України, а також відповідних актів судової влади (Постанови Пленуму Верховного Суду України, правові позиції Верховного Суду), встановіть можливість застосування до вказаного діяння ч.2 ст.11 КК України.

Заняття 7

Кримінальна відповідальність та склад кримінального правопорушення *Семинарське заняття (2 години)*

Методичні зауваження

Розкриттю підлягають такі аспекти, як кримінально-правові відносини, співвідношення кримінальної відповідальності з кримінально-правовими відносинами та покаранням, межі кримінальної відповідальності. Слід пам'ятати, що кримінальна відповідальність має місце лише за наявності її підстави, тобто юридичних ознак, які характеризують суспільно небезпечні діяння як злочин, і які зазначені в законі. Потребують обґрунтування положення, згідно з якими єдиною підставою кримінальної відповідальності в кримінальному праві визначається наявність в діяннях особи певного складу кримінального правопорушення.

Перелік питань для вивчення

1. Поняття та ознаки кримінальної відповідальності
2. Кримінально-правові відносини та стадії (етапи) кримінальної відповідальності
3. Форми кримінальної відповідальності
4. Поняття та значення складу кримінального правопорушення
5. Структура складу кримінального правопорушення
6. Види складів кримінального правопорушення
7. Кваліфікація кримінального правопорушення

Теми рефератів

«Структура кримінально-правових відносин», «Елементи та ознаки складу кримінального правопорушення», «Загальні правила кваліфікації».

Додаткові завдання

1. Складіть схему стадій кримінальної відповідальності. 2. Знайдіть в Особливій частині декілька кримінальних правопорушень з матеріальним, формальним та усіченим складом. 3. Проведіть класифікацію складів кримінальних правопорушень за власним критерієм.

Перелік додаткової літератури

1. Багрий-Шахматов Л.В. Социально-правовые проблемы уголовной ответственности и форм ее реализации : курс лекций (Общая часть) / Л.В.Багрий-Шахматов. - 2-е изд., испр. и доп. – О., 2001. - 207 с.
2. Баулін Ю.В. Звільнення під кримінальної відповідальності : монографія / Ю.В. Баулін. - К. : Атіка, 2004. – С. 16-44.
3. Бурдін В. М. До питання про поняття кримінальної відповідальності за КК України / В.М.Бурдін// Бюлетень Міністерства юстиції України. - 2005. - №9. – С. 64-73.
4. Грищук В.К. Кримінальне право України : Загальна частина : навч. посіб. / В.К.Грищук. – К.: ІнЮре, 2006. - С. 115-163.

Заняття 9

Поняття, мета і система покарань

Семінарське заняття (2 години)

Питання для вивчення

1. Поняття і ознаки покарання. Відмінність покарання від інших видів державного примусу і заходів громадського впливу.
2. Поняття мети покарання. Законодавче визначення мети покарання і її практичне значення. Мета покарання за чинним кримінальним законодавством і її характеристика. Наука кримінального права про мету покарання.
3. Ефективність покарання. Поняття ефективності покарання, її критерії і показники. Умови підвищення ефективності покарання.
4. Поняття, ознаки і значення системи покарання.
5. Види покарань. Класифікація покарань. Основні і додаткові покарання. Покарання, що можуть застосовуватися як основні і як додаткові.

Заняття 10

Інші заходи кримінально-правового впливу

Семінарське заняття (2 години)

Методичні зауваження

Особливу увагу при вивченні цієї теми слід звернути на розмежування понять “заходи кримінально-правового впливу”, “покарання”, “інші заходи кримінально-правового впливу” та “інші заходи кримінально-правового характеру”. Також важливим є особливості встановлення підстав застосування та видів заходів кримінально-правового впливу, обґрунтування необхідності та доцільності обрання певного виду заходу, застосування якого здатне досягти поставленої мети; обґрунтування висновку щодо неможливості або недоцільності застосування певного виду іншого заходу кримінально-правового впливу до певної особи.

Перелік питань для вивчення

1. Судимість, порядок її погашення та зняття.
2. Застосування обмежувальних заходів до осіб, які вчинили домашнє насильство: підстава, коло осіб, до яких застосовуються, строки застосування.
3. Примусові заходи медичного характеру.
4. Примусове лікування.
5. Спеціальна конфіскація.
6. Застосування заходів кримінально-правового характеру щодо юридичних осіб.

Теми рефератів

«Система заходів кримінально-правового впливу», «Покарання та інші заходи кримінально-правового впливу», «Заходи кримінально-правового впливу щодо фізичних та юридичних осіб»

Додаткові завдання

1. Складіть схему заходів кримінально-правового впливу. 2. Прокласифікуйте примусові заходи медичного характеру. 3. Розмежуйте заходи щодо юридичних осіб.

Перелік додаткової літератури

1. Балобанова Д. О. Запровадження кримінальної відповідальності юридичних осіб у контексті дослідження динаміки кримінального права / Д. О. Балобанова // Наука кримінального права в системі міждисциплінарних зв'язків : матеріали наук.-практ. конф. (м. Харків, 9–10 жовтня 2014 р.) / редкол. : В. Я. Тацій (голов. ред.), В. І. Борисов (заст. голов. ред.) та ін. – Х. : Право, 2014. – С. 208–212.
2. Вечерова Є. М. Заходи кримінально-правового впливу на злочини: поняття, умови застосування та види. Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. 2011. № 2. С. 124–126.
3. Гуторова Н.О. Заходи кримінально-правового характеру: поняття та види // Заходи кримінально-правового впливу: проблеми нормативної регламентації та ефективності застосування: матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, м. Одеса, 7 лютого 2014 р. /відп. ред. С.В.Ківалов – Одеса: Видавничий дім «Гельветика», 2014. – 216 с. – с. 18-20
4. Пироженко, О. С.. Спеціальна конфіскація : загальні аспекти й еволюція вітчизняної кримінально-правової думки / О. С. Пироженко // Вісник Кримінологічної асоціації України : зб. наук. праць. - 2015. № 3(11). - С. 70-77

Заняття 11

Призначення покарань

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

Загальні начала призначення покарання за кримінальним законодавством України регламентовані ст. 65 КК України.

Норма визначає, що суд призначає покарання в межах установлених санкцією статті Особливої частини КК, що передбачає відповідальність за цей злочин, відповідно до положень Загальної частини, враховуючи ступінь тяжкості вчиненого злочину, особу винного, та обставини, що пом'якшують чи обтяжують покарання.

Дуже важливим є питання про призначення покарання за сукупністю злочинів та сукупністю вироків, а також правила складання покарань різних видів та зарахування строку попереднього ув'язнення.

Потрібно враховувати положення, які стосуються призначення покарання за незакінчений злочин та призначення покарання співучасникам злочину, а також призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом.

Питання для вивчення

1. Загальні начала призначення покарання
2. Обставини, які пом'якшують покарання
3. Обставини, що обтяжують покарання
4. Призначення більш м'якого покарання, ніж передбачено законом
5. Призначення покарання за кримінальне правопорушення, вчинене в співучасті
6. Призначення покарання за незакінчене кримінальне правопорушення
7. Призначення покарання при наявності пом'якшуючих обставин
8. Призначення покарання по сукупності кримінальних правопорушень
9. Призначення покарання по сукупності вироків

Теми рефератів

«Призначення покарання за незакінчений злочин, а також злочин, вчинений в співучасті», «Призначення покарання при рецидиві злочинів».

Перелік додаткової літератури

1. Антипов В.В. Обставини, які виключають застосування кримінального покарання : монографія / В.В.Антипов, В.І.Антипов. - К. : Атіка, 2004. - 208 с.
2. Бажанов М. И. Назначение наказания по советскому уголовному праву / М.И.Бажанов. - К.: Вища школа, 1980. - 216 с.
3. Білоконеv В.М. Призначення покарання за сукупністю злочинів та вироків (судова практика) / В.М.Білоконеv. - Запоріжжя : Вид. Глазунов С. О., 2009. - 225 с.

Заняття 12.

Призначення покарання (ч.1)

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Сліпець був засуджений по ч. 1 ст. 286-1 КК України до позбавлення волі строком на два роки з позбавленням права управляти транспортним засобом протягом трьох років. Він визнаний винним в порушенні правил дорожнього руху при управлінні автомобілем «ВАЗ-2105», що належить йому. Сліпець в стані сп'яніння, прямуючи по шосе, перевищив швидкість руху, внаслідок чого не справився з управлінням, виїхав на тротуар і вчинив наїзд на Сончак, заподіявши їй здоров'ю ушкодження середньої тяжкості. При цьому суд вказав у вирокі, що Сліпець скоїв злочин вперше, визнав вину, щиросердо розкався і добровільно сплатив перебування Сончак в платній клініці. В ході судового розгляду також встановлено, що Сліпець має сім'ю і малолітню дитину, за місцем роботи і проживання характеризується позитивно.

Оцініть рішення суду. Чи відповідає воно загальним началам призначення покарання?

Задача 2. Мерв'як районним судом був засуджений до п'яти місяців виправних робіт з утриманням 10% заробітку в дохід держави. До цього заходу суд приєднав десять місяців виправних робіт з утриманням 10% заробітку, не відбутих Мерв'яком за попереднім вирокі, і на підставі ст.71 КК України визначив остаточне покарання в один рік і три місяці виправних робіт з утриманням 20% заробітку в дохід держави.

Чи правильно в даному випадку призначено покарання по сукупності вироків?

Задача 3. Чепіль, раніше неодноразово судимий, незважаючи на те, що 18 березня 2009 року постановою Вольнянського районного суду Запорізької області у відношенні до нього був встановлений адміністративний нагляд строком на 12 місяців, передбачаючий ряд обмежень для нього, у тому числі заборона виходити з будинку з 21 години до 05 годин ранку наступного дня, 13 грудня 2009 року самовільно, без дозволу органу, що здійснює нагляд, залишив місце свого проживання і переїхав проживати за іншою адресою. За вчинення цього діяння він був засуджений за ст. ст. 395 УК України із застосуванням ст. 69 УК України до покарання у вигляді штрафу в дохід держави в сумі 510 грн. У своїй апеляції прокурор, не оспорюючи висновків суду про доведеність вини Чепіля у скоєнні вказаного у вирокі злочину, вважає, що цей вирок є незаконним у зв'язку з невідповідністю призначеного покарання особі засудженого, який раніше неодноразово судимий, у тому числі і за порушення правил адміністративного нагляду, не працює і не має можливості сплатити призначений йому штраф; крім того, суд без достатніх підстав і належного мотивування застосував відносно засудженого ст. 69 КК України. Прокурор просить відмінити вирок і ухвалити новий вирок, за яким призначити Чепілю покарання по ст. 395 УК України у виді 3 місяців арешту.

Як слід вирішити справу? Чи вірно застосовано судом першої інстанції ст. 69 КК України?

Задача 4. Дрозд, раніше судимий 29 березня 2006 року Здолбунівським районним судом за ч. 2 ст. 307 КК України до кримінальної відповідальності у виді позбавлення волі на строк п'ять років три місяці без конфіскації належного йому майна, умовно-достроково звільненого 15 жовтня 2009 року, 27 жовтня 2009 року, близько 14 години 30 хвилин, перебуваючи в приміщенні торгового залу гіпермаркету «Велика Кишеня», що знаходиться за адресою: м. Рівне, вул. Макарова, 23, маючи умисел на таємне викрадення чужого майна, з корисливих мотивів, у відділі алкогольних напоїв, таємно намагався викрасти майно ТзОВ «Квіза - Трейд», а саме пляшку коньяку марки «Хенессі ХО 40%» вартістю 1103,45 гривень, поклавши її до кишені штанів і зірвавши з неї мікрочіп. Однак свій злочинний умисел довести до кінця не зміг, через незалежні від нього обставини і був затриманий працівниками

гіпермаркету.

Призначте Дрозду покарання в т.ч. з врахуванням стадії вчинення злочину (замах).

Задача 5. Левицький у період з січня по лютий 2004 р. у м Бердичеві придбав у невстановленої слідством особи вогнепальну зброю - пістолет марки «ТТ», калібром 7,62 мм та 8 набоїв до нього, що є бойовими припасами, які з вказаного часу носив при собі та зберігав за місцем свого проживання без визначеного законом дозволу. 4 лютого 2007 року ввечері Левицький перед тим, як зайти у приміщення кафе «Молодіжне», підійшов до приміщення сміттєзбірника сусіднього будинку, де у смітті сховав вказаний пістолет «ТТ» з 7 набоями, після чого у кафе «Молодіжне» вживав алкогольні напої. Виходячи після цього з кафе на вулицю, Левицький зштовхнувся при виході плечем з раніше не знайомим йому жителем м. Бердичева Лобаєм, 1983 року народження, на ґрунті чого між ними виникла суперечка із взаємними образами. Згодом Левицький вийшов на вулицю, підійшов до згаданого збірника сміття, взяв схований ним пістолет «ТТ» з 7 набоями, привів його в бойове положення, дославши патрон у патронник, сховав пістолет під одягом, після чого повернувся у приміщення кафе. Відшукавши Лобая за одним із столиків кафе, Левицький підійшов та сів напроти Лобая, дістав з-під одягу пістолет та спрямувавши його в розташування життєво важливих органів потерпілого - грудну клітину - здійснив з пістолета один постріл у потерпілого. Після цього Левицький з місця вчинення злочину утік, забравши з собою знаряддя злочину.

Розгляньте диспозиції та санкції ст.ст. 115 та 263 КК. Призначте йому покарання.

Задача 6. Вироком Славутицького міського суду Київської області від 15 квітня 2008 року, який набрав законної сили, Сорокін був засуджений за ч.2 ст.296 КК України до 2 років позбавлення волі із звільненням на підставі ст. 75 КК України від відбування покарання з випробуванням з іспитовим строком 2 роки. Маючи не зняту і не погашену судимість за хуліганство, не ставши на шлях виправлення, під час іспитового строку Сорокін знову вчинив хуліганство, під час якого одному потерпілому завдав легке тілесне ушкодження, що спричинило короткочасний розлад здоров'я, а другому потерпілому - умисне тяжке тілесне ушкодження, яке спричинило його смерть.

Призначте Сорокіну покарання.

Задача 7. П'яста (не судимий), Роздольський (не судимий) та Білецький (судимий 04 жовтня 2004 року Любомльським районним судом Волинської області за ч.5 ст.185 КК України із застосуванням ст.69 КК України до 5 років позбавлення волі зі звільненням від відбування покарання з випробуванням на строк 3 роки на підставі ст.ст.75, 76 КК України 2 травня 2005 року приблизно о 04.00 год., перебуваючи в стані алкогольного сп'яніння біля кафе «Зустріч», розташованого по вул.Шевченка в с.Луків Турійського району Волинської області, на ґрунті наростаючого конфлікту нанесли Назаруку руками, ногами, дошками, підібраними на місці вчинення злочину, і спеціально пристосованими для нанесення тілесних ушкоджень скляними пляшками, принесеними з тильної сторони кафе «Зустріч», численні удари по голові та тулубу. Далі силою вони відібрали у Назарука золоті ланцюжок та кулон вартістю 1515.00 грн., золоту обручку вартістю 400.00 грн., штани вартістю 151.50 грн. та кросівки вартістю 120.00 грн., чим завдали потерпілому майнову шкоду на загальну суму 2 186.50 грн.

Розгляньте диспозиції та санкції ст.ст. 187 та 296 КК. Призначте винним покарання.

Заняття 13.

Призначення покарання (ч.2)

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Франків і Сачавський, використовуючи формений одяг працівників ДАІ (2006 рік), в нічний час доби зупиняли легкові автомобілі, переважно імпортного виробництва, і, пред'являючи явно незаконні вимоги, «штрафували» автомобілістів. Гроші, отримані у такий спосіб, використовували на свій розсуд.

Як вплине на призначення покарання та обставина, що злочинці переодягалися у форму представників влади? Яке рішення слід прийняти?

Задача 2. Нетецький, 18.12.2005, р. знаходячись в приміщенні пункту прокату електроінструменту, що по вул. С. Бандери, 62 в м. Рівне, побачив на столі біля прилавка чоловічу сумку та мобільний телефон марки «Сіменс СХ-70». Сховавши вказані речі під куртку, він спробував вийти з приміщення, однак був затриманий охороною. Нетецький всі речі повернув і, зважаючи на це та на відсутність власника майна, який випадково забув вказані речі, охоронці відпустили його. Приблизно о 21 год., біля магазину «Океан», що по вул. Гетьмаи Сагайдачного в м. Рівне Нетецький придбав метамфетамін (первітин), який зберігав при собі та перевозив в маршрутному таксі. Того ж дня, по вул. Гагаріна, 8 А в м. Рівне, у під'їзді № 1, він збув психотропну речовину шляхом продажу за 50 гривень невідомій особі. Після чого, при проведенні оперативної закупівлі психотропної речовини був затриманий працівниками міліції. Після доставлення у відділення у Нетецького виявились 2900 грн. Про походження грошей стало відомо із заяви потерпілого Стахіва, який вранці забув свої речі в пункті прокату, та, повернувшись, отримав їх від охоронців за винятком 3200 грн., у зв'язку з чим звернувся у міліцію.

Призначте Нетецькому покарання за сукупністю злочинів.

Задача 3-7. Умови надаються викладачем на занятті

Заняття 14.

Звільнення від покарання та його відбування

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

При вивченні теми потрібно дослідити види звільнення від покарання: звільнення від покарання особи, яка перестала бути суспільно небезпечною (ч. 4 ст. 74 КК), звільнення від відбування покарання за діяння, караність яких усунута законом (ч. 2 ст. 74 КК), звільнення від покарання з випробуванням. Потрібно з'ясувати значення іспитового строку, вивчити обов'язки, які покладає суд на особу, звільнену від відбування покарання з випробуванням, застосування додаткових покарань у разі звільнення від відбування основного покарання.

Слід також звернути увагу на різницю між інститутами звільнення від кримінальної відповідальності та звільнення від кримінального покарання, з'ясувати підстави звільнення, сутність кожного з перерахованих видів звільнення, умови та порядок їх застосування.

Також необхідно вивчити строки давності виконання обвинувального вироку, порядок їх обчислення, підстави переривання та зупинення, умовно-дострокове звільнення від відбування покарання, заміна невідбутої частини покарання більш м'яким, звільнення від відбування покарання за хворобою, звільнення від покарання на підставі закону України про амністію або акта про помилування.

Питання для вивчення

1. Звільнення від відбування покарання:
 - з випробуванням;
 - з випробуванням вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 7 років, вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до 3 років,
 - у зв'язку із закінченням строків давності обвинувального вироку;
2. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання.
3. Заміна невідбутої частини покарання більш м'яким.
4. Звільнення від покарання за хворобою.
5. Амністія та помилування

Теми рефератів

«Співвідношення звільнення від кримінальної (відповідальності та звільнення від покарання і його відбування».

Перелік додаткової літератури

1. Письменський Є. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія / Є. Письменський. - Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2011. - 388 с.

2. Трубников В. М. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання / В. М. Трубников // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 2002. - Вип. 19. - С. 73-81.

Заняття 15.

Звільнення від покарання та його відбування

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Собко за декілька епізодів вимагання був засуджений за ч.2 ст.189 КК до 6 років позбавлення волі умовно з випробувальним терміном 3 роки. Протягом іспитового строку він скоїв чергове вимагання. Суд призначив за новий злочин 2 роки позбавлення волі, скасував звільнення від відбування покарання з випробуванням і призначив остаточне покарання за сукупністю вироків у виді позбавлення волі на строк 7 років. Чи відповідають закону рішення суду?

Задача 2. За вчинений в супермаркеті грабіж Горбачова була засуджена за ч.1 ст. 186 КК до громадських робіт на строк 180 годин. Враховуючи вагітність і важке матеріальне становище Горбачової, суд звільнив її від відбування покарання у зв'язку з вагітністю. Чи суперечить закону вирок суду? Якщо так, то яке б мало бути рішення суду?

Задача 3. Суд поклав на звільненого від відбування покарання з випробуванням за фіктивне підприємництво Жука обов'язок не займатися підприємницькою діяльністю протягом 5 років.

Чи правильно застосовано закон?

Задача 4. Вознюк була умовно-достроково звільнена від покарання за розбій (за ч.1 ст.187 їй було призначено 3 роки позбавлення волі). Суд поклав на неї обов'язок пройти курс лікування від алкоголізму. Однак Вознюк за власним переконанням алкоголізмом не страждала і курс лікування від алкоголізму проходити не стала. Звільнившись, вона вийшла заміж і переїхала жити до чоловіка в інше місто, не повідомивши про це відповідні органи. Чи є підстави для скасування умовно-дострокового звільнення?

Задача 5. Яворському покарання у виді позбавлення волі за умисне тяжке тілесне ушкодження з мотивів расової нетерпимості замінено на підставі ст.82 КК України штрафом. Не встигнувши сплатити штраф, Яворський скоїв порушення недоторканності житла з погрозою застосування насильства (ч. 2 ст. 162 КК).

Як слід застосувати закон про кримінальну відповідальність у даній ситуації?

Задача 6. Попович, відбуваючи покарання у виді позбавлення волі, поклав руки під різець токарного станка, втративши кисті обох рук. Які правові наслідки скоєного?

Задача 7. До вагітної Гурової, яка завагітніла під час відбування покарання у виді позбавлення волі на строк 4 роки, суд застосував положення ст.83 КК і звільнив її від відбування покарання. Однак дитина народилася мертвою. Які правові наслідки народження мертвої дитини?

Заняття 16.

Кримінальна відповідальність неповнолітніх

Семінарське заняття (2 години)

Методичні вказівки

Здобувач повинен знати систему заходів кримінально-правового впливу, що застосовуються до неповнолітніх; правову природу примусових заходів виховного характеру, особливості застосування до неповнолітніх окремих видів примусових заходів виховного характеру, підстави та правові наслідки скасування примусових заходів виховного характеру; підстави, умови дострокового звільнення від такого примусового заходу виховного характеру як направлення у спеціальну навчально-виховну установу для дітей і підлітків. Також студент повинен знати систему покарань, що застосовуються до неповнолітніх, особливості застосування до неповнолітніх окремих видів покарань; особливості призначення неповнолітнім покарання, зокрема, обставини, що враховуються при призначенні неповнолітнім покарання, особливості призначення неповнолітньому покарання за сукупністю злочинів і за сукупністю вироків.

Питання для вивчення

1. Правова природа примусових заходів виховного характеру.
2. Види покарань, що застосовуються до неповнолітніх.
3. Особливості призначення неповнолітнім покарання.
4. Звільнення неповнолітнього від покарання із застосуванням примусових заходів виховного характеру:
 - 4.1. Система примусових заходів виховного характеру.
 - 4.2. Особливості застосування примусових заходів виховного характеру та їх правові наслідки
5. Звільнення неповнолітнього від покарання у зв'язку із закінченням строків давності.
6. Особливості звільнення неповнолітніх від відбування призначеного покарання з випробуванням.
7. Особливості умовно-дострокового звільнення від відбування покарання осіб, які вчинили злочини в неповнолітньому віці.
8. Особливості припинення судимості у неповнолітніх

Теми рефератів

«Співвідношення звільнення від кримінальної (відповідальності та звільнення від покарання і його відбування».

Перелік додаткової літератури

1. Письменський Є. Звільнення від покарання та його відбування: проблеми кримінального законодавства та практики його застосування : монографія / Є. Письменський. - Луганськ: ТОВ «Віртуальна реальність», 2011. - 388 с.

2. Трубников В. М. Умовно-дострокове звільнення від відбування покарання / В. М. Трубников // Вісник Національного університету внутрішніх справ. - 2002. - Вип. 19. - С. 73-81.

Заняття 17.

Кримінальна відповідальність неповнолітніх

Практичне заняття (2 години)

Задача 1. Неповнолітні підлітки Паць і Чурко утворили злочинну групу і, озброївшись фінським ножом (згодом визнаним холодною зброєю), вчинили 27 нападів на жінок. У всіх жінок вилучалися золоті прикраси (сережки, кільця, брошки, годинник), п'ять жінок було звалтовано, 11 жінок було убито. 17 травня вони напали на Кличко, яка була майстром спорту з самбо. Вона вчинила їм опір, заподіявши Пацю шкоду здоров'ю середньої тяжкості, а Чурку – легку шкоду здоров'ю, і доставила їх в поліцію. Пацю на момент скоєння першого кримінального правопорушення було 16 років і 4 місяці, останнього кримінального правопорушення — 17 років і 3 місяці, до моменту виголошення вироку — 17 років і 11 місяців, а до моменту його вступу в законну силу — 18 років і 2 місяці. Чурку на момент скоєння першого кримінального правопорушення було 15 років і 4 місяці, останнього кримінального правопорушення — 16 років і 3 місяці, до моменту виголошення вироку — 16 років і 11 місяців, а до моменту його вступу до законної сили — 17 років і 2 місяці.

Кваліфікуйте дії винних. Яке їм може бути призначене покарання?

Задача 2. Васько вчинив кримінальне правопорушення, передбачене ст. 124 КК України, у віці 17 років і 11 місяців. Через три місяці він був засуджений до шести місяців арешту.

Чи правильний вирок суду?

Задача 3. Греків, 16 років, був визнаний винним в здійсненні двох крадіжок. Суд, враховуючи неповнолітній вік Грекова і його розкаяння, звільнив його від покарання і, застосувавши примусовий захід виховної дії, передав під нагляд батьків.

Чи правильне рішення суду?

Задача 4. 17-річний Мохов, засуджений за крадіжку до 2 років позбавлення волі, після відбуття 1 року був умовно достроково звільнений 3 січня 2016 р., а 10 лютого 2017 р. він знов вчинив крадіжку, у зв'язку з чим був притягнутий до відповідальності як особа, раніше судима за крадіжку.

Чи правильне рішення суду?

Задача 5. 15-річний Ерхольський отримав в подарунок від батька автомобіль. З цієї нагоди син організував вечірку, запросивши своїх однокласників.

Випивши неабияку кількість спиртного, підлітки вирішили покататися по нічному місту. Батько Ерхольського, почувши це, забрав ключі від машини. У сварці, що виникла між батьком і сином, Ерхольський-молодший схопив кухонний ніж і наніс батькові 8 проникаючих ножових поранень в область шиї і живота. Від отриманих пошкоджень батько через 40 хвилин помер.

1. Вирішите питання про кримінальну відповідальність Ерхольського, якщо у момент скоєння кримінального правопорушення він був:

а) осудним;

б) страждав психічним розладом, що не виключає осудності;

в) неосудний.

2. Чи можливе застосування до Ерхольського покарання у вигляді довічного позбавлення волі.

Задача 6. Зубарев в 17-річному віці з ревнощів убив свою однокласницю Першину. Труп потерпілої розчленував, загорнув в поліетилен і викинув в річку. Через 8 років дане суспільне небезпечне діяння було розкрито.

1. Чи можливе притягнення Зубарева до кримінальної відповідальності?

2. Як вирішується питання звільнення від кримінальної відповідальності неповнолітніх у зв'язку із закінченням термінів давності?

Задача 7. 14-річний Катасонов, захоплюючись органічною хімією, викрав з лаборантської шкільного хімічного кабінету декілька реактивів і три прилади для того, щоб проводити досліди в домашніх умовах. Сума викраденого склала 9,5 мінімальних розмірів заробітних плат.

Розглядаючи дану справу, суд з урахуванням характеру і мотивів кримінального правопорушення і особи Катасонова прийшов до висновку, що виправлення винного можливо без застосування кримінального покарання.

1. Яке рішення може винести суд в цьому випадку?

2. Назвіть підстави і порядок застосування примусових заходів виховного характеру до неповнолітніх.

3. Чим ці заходи відрізняються від покарання?